

Handläggare
Sara Östling
Telefon: 08-508 27 918Till
Idrottsnämnden

Underlag för budget 2020 med inriktning 2021 och 2022 för idrottsnämnden

Förslag till beslut

1. Förvaltningens förslag till underlag för budget 2020 med inriktning 2021 och 2022 för idrottsnämnden godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad

Marina Högland
Förvaltningschef

Ärendet

Enligt kommunallagen ska kommunens budget innehålla en plan för ekonomin för en period av tre år, där budgetåret utgör periodens första år. Inför stadens centrala budgetberedning ska nämnderna därför lämna ett underlag för planering för år 2020 med inriktning för 2021 och 2022. Underlaget ska rymmas inom de planeringsnivåer som kommunfullmäktige beslutade om i samband med att budgeten för 2019 fastställdes. Förvaltningen redovisar i punktform, under respektive inriktningsmål, nämndens strategiska satsningar de kommande åren. Underlaget i övrigt beskriver trender, utvecklingstendenser, strukturella frågor och demografiska förändringar samt effekterna och eventuella behov av åtgärder utifrån detta.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av administrativa avdelningen i samarbete med övriga avdelningar och stab. Ärendet har samverkats med förvaltningsgruppen den 17 april 2019.

Innehållsförteckning

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	4
1.1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla.....	4
1.2 En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt.....	4
1.3 En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden	5
2 Nämndens verksamhetsområde	5
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	13
3.1 Drift.....	14
3.2 Investeringar.....	19
4 Övriga redovisningar	23
5 Lokalförsörjningsplan.....	23
5.1 Inledning	23
5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler	23
5.3 Kapacitetsbeskrivning.....	25
5.4 Förändringar i lokalbeståndet.....	25
5.5 Kostnadsutveckling.....	26
5.6 Effektiviseringsmöjligheter.....	27
5.7 Övrigt	27

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Under respektive inriktningsmål nedan sammanfattas nämndens viktigaste strategiska satsningar för att bidra till måluppfyllelse under perioden 2020-2022.

1.1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- Bedriva ett aktivt arbete tillsammans med berörda nämnder för att skapa ett bredare och mer anpassat fritidsutbud för barn och unga med funktionsnedsättning
- Samverka med stadsdelsnämnder och utbildningsnämnden för att öka den fysiska aktiviteten och tryggheten i framför allt ytterstaden
- Fortsätta arbetet med Program Supporter med inriktning på arbetet med högstadieungdomar och ungdomar i gymnasieåldrarna
- Stärka kunskaperna om våldsbejakande extremism bland medarbetarna
- Arbeta för barns rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention bland annat genom att använda en barnchecklista när beslutsunderlag tas fram samt genomföra barnkonsekvensanalyser

1.2 En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- Prioritera och planera för nya anläggningar samt utveckla och förnya befintliga
- Samplanera idrottshallar för att tillgodose både skolans och föreningslivets verksamheter
- Verka för att fler idrottsanläggningar, som komplement till stadens anläggningar, byggs och drivs av fristående aktörer
- Öka utbudet av verksamhet på stadens ytor för friluftsliv i samverkan med andra förvaltningar, föreningar och organisationer för att få fler att upptäcka frilufts miljöer i Stockholm med utgångspunkt från stadens friluftsstrategi
- Genomföra särskilda insatser för att nå prioriterade grupper för att öka jämställdheten och jämlikheten inom idrotten
- Arbeta med insatser för att öka den fysiska aktiviteten i resurssvaga områden
- Fortsätta utveckla och stärka arbetet med idrottskoordinering
- Fortsätta ta en aktiv roll i det lokala utvecklingsarbetet i stadsdelsområdena och bidra med kunskap inom idrott, hälsa och fritid för barn och ungdomar
- Utöka satsningen på att ha instruktörer/ledare på utvalda spontanidrottsytor
- Utveckla aktivitetsutbudet i stadens sim- och idrottshallar för att möta inaktiva som inte nås av föreningslivet
- Genomföra satsningar för ökad simkunnighet
- Delta i regionala kommunsamarbeten för att möta invånarnas önskemål om fritidsaktiviteter
- Fortsätta vara en viktig aktör i arbetet med och utvecklingen av idrottsevenemang
- Effektivisera energianvändningen samt utöka andelen förnyelsebar energi bland annat genom satsningar på solenergi
- Optimera hanteringen av avfall, kemikalier och mikroplaster
- Ställa om till fossilfritt bränsle för tjänstebilar

1.3 En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- Arbeta strategiskt med ledarskap, kompetensutveckling och successionsplanering
- Kontinuerligt se över viktiga processer, till exempel vid schemaläggning, evenemang, inköp- och avtal samt övrig administration
- Genomföra energibesparande åtgärder i samarbete med fastighetsnämnden
- Hålla nere utgifterna för nyinvesteringar vid beställning till fastighetsnämnden
- Samverka med fastighetsnämnden, utbildningsnämnden och Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB, vid planering av nya idrottshallar.
- Pröva möjligheter att anläggningar byggs med extern finansiering.
- Nya lösningar kan provas för att få in ytor för idrott och rörelse i nya och befintliga stadsdelar genom att till exempel se över möjligheten att planera in idrottsytor på tak i befintliga eller nya byggnationer.
- Genom projektet VINST säkerställa att upphandlingar görs på ett smart och effektivt sätt
- Genom IT-utveckling skapa mer funktionella lösningar för idrottsföreningar och andra kunder samt effektivare processer, till exempel inom bokning av lokaler och föreningsstöd.

2 Nämndens verksamhetsområde

Ökad fysisk aktivitet - idrottsnämndens insatser för förbättrad folkhälsa

Idrottsnämndens huvudsakliga målsättning är att erbjuda stockholmarna en stor variation av idrotts- och motionsmöjligheter för en aktivare livsstil. Ett viktigt styrdokument i det arbetet är Stockholms stads idrottspolitiska program. För att få fler att idrotta eller motionera riktas nämndens arbete särskilt till de grupper som prioriteras i det idrottspolitiska programmet med inriktning mot ökad jämställdhet och jämlikhet.

Idrottsnämnden har framför allt tre huvudsakliga strategier för att få fler stockholmare fysiskt aktiva: föreningsidrott, övrig organiserad idrott/motion samt spontanidrott. Nämnden stöttar föreningslivet genom att tillhandahålla anläggningar med nolltaxa för barn- och ungdomsverksamhet samt subventionerad taxa för övriga åldersgrupper och genom bidragsgivning. Ett av nämndens uppdrag är att erbjuda kompletterande idrotts- och motionsverksamhet för de barn och ungdomar som inte deltar i föreningsidrotten. Detta kan ske genom aktiviteter i nämndens egen regi eller genom att erbjuda möjligheter till spontanidrott. I arbetet strävar idrottsnämnden efter att tillgodose ungdomars önskemål och preferenser för idrott och motion. Barn- och ungdomsperspektivet är väsentligt att ta hänsyn till inte minst ur jämställdhetssynpunkt då fler pojkar än flickor utövar fysisk aktivitet samtidigt som studier inom bland annat Ung livsstil visat att fler flickor än pojkar i ungdomsåldrarna skattar sin hälsa som dålig. Under den kommande treårsperioden fortsätter idrottsnämnden arbetet med insatser för att öka den fysiska aktiviteten i resurssvaga områden.

Verksamhetsutbudet i Stockholms stads simhallar fortsätter att utvecklas för att nå nämndens prioriterade grupper. En av verksamhetens utmaningar framöver är att fler pojkar än flickor är aktiva oavsett organisationsform. Flickor vill träna på gym enligt Ung livsstil, medan undersökningar i gymmen har visat att manliga motionärer utgör en betydande majoritet. Inom gruppträningen är det istället fler flickor/kvinnor som deltar.

2015 påbörjade idrottsnämnden ett arbete med idrottskoordinator i Järvaområdet och 2017 utökades arbetsmetoden till att även innefatta Skärholmen, Hagsätra-Rågsved och Östberga. Målgrupperna som arbetet riktas till är ungdomar i högstadie- och gymnasieåldrarna, särskilt flickor och ungdomar med funktionsnedsättning. Under 2019 startar idrottsnämnden två referensgrupper i dessa områden med tjejer som är 16-20 år. Referensgruppernas uppgift är bland annat att bidra med tankar och förslag som kan ligga till grund för planering av kommande verksamhet för att skapa ett ökat intresse och stimulera till ökad fysisk aktivitet hos den prioriterade gruppen tjejer 13-19 år. Ett nära samarbete med stadsdelsnämnder och utbildningsnämnden är angeläget för att detta arbete ska lyckas.

Med åren blir det allt viktigare att hålla igång för att leva ett rörligt, aktivt och självständigt liv. I stadens befolkningsprognos 2018 kan utläsas att antalet yngre pensionärer 65-79 år i Stockholms stad ökar. Ett förebyggande arbete där den åldrande befolkningen ges bra förutsättningar för att behålla det friska, ha en god livskvalitet och en social stimulans är därför av stor vikt. I planering av kommande verksamhet beaktas denna växande målgrupp. Ett nära samarbete med äldre- och våldshälsömmönden är angeläget. Under perioden 2015-2018 har besökare via metoden Fysisk aktivitet på Recept, FaR (utskrivet av legitimerade vårdgivare) ökat från 6 025 till 7 288, vilket är en ökning med 21 procent. Kvinnor utgör fortsatt 61 procent av de som erhållit FaR. Med det ökande antalet pensionärer, som nu utgör en liten del av de som fått FaR, kan det antas att FaR kommer att öka inom målgruppen. Likaså väntas FaR för barn och unga att bli allt vanligare.

Nämndens åtaganden i Vinterprogrammet har utökats de senaste åren med snötillverkning och spårning för längdskidåkning på Gärdet och ett flertal idrottsplatser samt plogning av sjöisbanor på bland annat Drevviken, vars längd uppgår till cirka två mil. Detta är verksamhet som är mycket uppskattad av många stockholmare. Även antalet fotbollsplaner med konstgräs har utökats vilket innebär att efterfrågan på snöröjda fotbollsplaner på vintern har ökat. Utvecklingen är positiv men kräver resurser i form av maskiner och personal samt medför behov av underhållsåtgärder på grund av ökat slitage.

Inom simskoleverksamheten fortsätter arbetet med att utvärdera och utveckla verksamheten för att genomföra förändringar under kommande år. Simskolesatsningar ska ses över och utvärderas för att avgöra om de ska behållas i samma form som idag eller om det finns andra alternativ och samarbetsparter. Det finns behov av att vidareutveckla och expandera kursutbudet för simskoleverksamheten för barn med funktionsnedsättning samt att utveckla det befintliga utbudet för ungdomar och vuxna.

Stadens stöd till föreningslivet

Nämnden ska fortsätta sprida kunskap om föreningsstöd, särskilt de stödformer som gäller aktiviteter för de prioriterade grupperna (ungdomar, flickor med utländsk bakgrund, unga och vuxna med funktionsnedsättning och barn och ungdomar med lägre socioekonomisk bakgrund). Dessa stödformer, särskilt, parasportbidrag och drop in-bidrag, förväntas öka i omfattning under perioden. Det innebär i sin tur att fler personer i de prioriterade grupperna aktiveras och målluppfyllelsen ökar.

Fritid för personer med funktionsnedsättning

Idrottsnämnden har stadsövergripande ansvar för att staden har ett kultur- och fritidsutbud som personer med funktionsnedsättning kan delta i utifrån sina förutsättningar. Nämnden har samordningsansvar för nätverket ”Fritid för alla” som samordnar utbudet för barn och ungdomar.

mar samt "Fritidsutvecklarna" som utvecklar och stödjer kultur- och fritidsaktörer att rikta sig till vuxna personer som bor i gruppbostad eller servicebostad, enligt lagen om särskilt stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). I stadens sim- och idrottshallar och fritidsgården Träffstugan erbjuder nämnden också ett eget aktivitetsutbud.

Efter resultaten från en tidigare tidsstudie (Fritiden för personer i gruppbostad- en tidsstudie av personer med intellektuell funktionsnedsättning av Stig Elofson och Linda Lengheden) fortsätter nämnden arbetet med att bland annat öka utbudet av aktiviteter för att bryta det utbredda stillasittandet hos personer som bor i LSS-bostad genom att öka stöd till arrangörer att erbjuda anpassat och riktat utbud. För att se resultat och kunna utveckla utbudet rätt ska en ny tidsstudie genomföras 2021.

Det har även genomförts en intervjustudie med enhetschefer och personal på LSS-bostäder vars resultat visar behov av anpassade aktiviteter till äldre personer med större funktionsnedsättning samt personer som bor i servicebostad. Nämnden fortsätter specifikt arbeta för fler aktiviteter för dessa två grupper. En intervjustudie ska genomföras under 2021 med målgruppen för att komplettera den tidigare studien.

Digitalisering skapar nya möjligheter för kommunikation och blir allt viktigare för att nå ut till fler stockholmare. Nämnden lanserar under perioden en digital lösning, appen Kul i stan, som stöd till kultur- och fritidsaktörer att informera om sina verksamheter till vuxna personer med intellektuell funktionsnedsättning. Genom lösningen kommer målgruppen kunna ta till sig information om kultur- och fritidsutbudet utifrån sina egna förutsättningar och individuellt.

Stockholm - en attraktiv friluftsstad

Stockholm erbjuder goda förutsättningar för ett rikt friluftsliv året runt. Närheten till naturen gör det enkelt att utöva naturnära fysisk aktivitet som löpning, skridskoåkning, skidåkning, paddling, klättring och bad. Stadens friluftsstrategi har som övergripande målsättning att fler stockholmare ska utöva ett rörligt friluftsliv. Strategierna berör utbudet av planlagda miljöer för friluftsliv såväl som verksamhet och information om friluftsmöjligheterna i Stockholm. En av målsättningarna i strategin är att utöka utbudet av verksamhet på stadens ytor för friluftsliv. Verksamheterna ska vända sig till alla men framför allt till prioriterade målgrupper. Målet är att fler personer hittar till friluftsmiljöer där verksamhet erbjuds, vilket leder till ökad friluftaktivitet på egen hand. För att kunna erbjuda ett rörligt friluftsliv och ge ett breddat utbud bör samverkan mellan organisationer, förvaltningar, samt föreningar ske.

Ett konstsnöspår om två kilometer färdigställs i Ågesta friluftsområde under 2019 men projektet har dimensionerat teknik och byggnader så att en etappvis förlängning är möjlig. Intresset för längdskidåkning ökar och för att möjliggöra för fler att få tillgång till motions- och skidspår finns det behov av att bygga ut konstsnöspåret. Spåret kan fullt utbyggt bli 5 km långt.

Hammarbybacken är ett populärt utflyktsmål året om och framför allt en alpin mötesplats. Det är viktigt att förutsättningarna för en alpin mötesplats behålls i Stockholm.

Motionsspår kommer högt upp på listan över önskade anläggningar bland ungdomar och vuxna i Stockholm. Det är därför viktigt att dessa utvecklas och hålls attraktiva och trygga.

Nämnden har för avsikt att teckna nya långsiktiga avtal med fritidsbåtsklubbarna under 2019.

Behovet av fler båtplatser är stort i Stockholm. Det är därför angeläget att förvaltningen medverkar i stadens planeringsprocesser för byggande utmed Stockholms strandlinjer. Utbyggnad av allmänna hamnar kan studeras på fler platser i staden.

På grund av miljökrav behöver det tillkomma fler latrintömningsstationer för fritidsbåtar på strategiska platser. Det saknas minst två stycken latrintömningsstationer för att nå lagkravet om totalt tio stationer. Syftet med latrintömningsstationerna är att motverka spridningen av miljögifter såsom fosfor och kväve i Mälaren och minska spridningen och belastningen av bland annat tarmbakterier och läkemedelsrester på kustvatten och stränder i Stockholms sjö-vatten.

Det efterfrågas fler strandbad i Stockholm. Idrottsnämnden ansvarar endast för strandbad i fri-luftsområden utanför kommungränserna. Förvaltningen ser därför ett behov av att iordning-ställa Söderbysjön som ett allmänt bad.

Stockholm - en idrotts- och evenemangsstad

Stockholm är en idrottsstad fylld av motionärer och idrottare. Stadens miljö och infrastruktur inbjuder till rörelse vilket nyttjas flitigt av såväl besökare som stockholmarna själva. Möjligheten finns att idrotta individuellt och/eller i förening, och ambitionsnivån sträcker sig från bredd till yttersta elit.

Stockholm är en attraktiv evenemangsstad. Kombinationen av idrott och evenemang inspirerar stockholmarna till att prova-på, vara med, börja röra på sig, röra på sig mer eller bara in-supa en atmosfär av folkfest som evenemangen bjuder på. I Stockholm finns också en stor, engagerad och kunnig publik som bidrar till framgångsrika idrottsevenemang. Staden har samlat en stor erfarenhet av att arrangera framgångsrika lokala, nationella och internationella evenemang och i det evenemangsprogram som staden nu antagit anges en tydlig inriktning för en tydligare positionering som en efterfrågad evenemangsstad. Idrottsförvaltningen är en viktig aktör i arbetet och deltar aktivt. Den stadgemensamma arbetsmodell som successivt växer fram kommer kräva betydande insatser av idrottsförvaltningen såväl strategiskt som operativt. Merparten av stadens stora evenemang är idrottsevenemang där idrottsförvaltningen är ansvarig och projektledare/koordinator. Evenemanget genomförs också ofta på idrottsförvaltningens anläggningar. I det dagliga hanteras nationella, regionala och lokala evenemang löpande av idrottsförvaltningen. Ett ökat kompetens- och resursbehov märks på idrottsförvaltningen med anledning av den utveckling som evenemangsfrågan har.

Regional samverkan

Länets invånare rör sig över kommungränserna av flera skäl. Det sker bland annat för att utöva sina fritidsintressen. Antalet kommunsamarbeten för att möta denna efterfrågan förväntas öka under de kommande åren. Det gäller framför allt idrotter med relativt få aktiva och där anläggningsbehovet i regionen är begränsat. Då syftar samverkan till att alla involverade kommuner har möjlighet att bidra med sin del för att möjliggöra den idrotten i regionen.

Under perioden kommer samverkan om en regional kartingbana att ha etablerats. Det sker i två steg. I det korta perspektivet kommer ett antal kommuner att bidra till verksamheten på den befintliga banan i Järfälla kommun. I det längre perspektivet planeras för en ny bana i en annan av länets kommuner. Motorsport är också generellt ett idrottsområde där regionala lösningar är aktuella.

Trygghet och säkerhet

Idrottsförvaltningen i Stockholms stad ska verka för att stadens medborgare har tillgång till trygga och säkra idrottsanläggningar. Känslan av trygghet är en viktig förutsättning för att få fler stockholmare, och framför allt stadens prioriterade grupper, att börja idrotta eller motionera vilket är ett av nämndens uppdrag. Lika viktigt är att omgivningarna i anläggningarnas närmiljö upplevs trygga och säkra.

Faktisk trygghet kan existera även om omgivningen upplevs otrygg. Upplevd trygghet baseras på känslan av att möjligen kunna utsättas för någon form av fara. Idrottsförvaltningen ser ett behov av att arbeta för att säkerställa både den faktiska och den upplevda tryggheten.

Behovet av insatser har uppmärksamats allt mer under den senaste tiden då samhällsklimatet hårdnat och trygghetsfrågor i den offentliga miljön har fått allt större fokus. Idag förekommer i vissa områden en situation som är väldigt otrygg och oacceptabel för barn och unga som vill utöva sin idrott. Idrottsförvaltningen ska erbjuda en trygg och säker idrotts- och friluftsmiljö för anställda, besökare och omgivning. Detta innebär att arbetet med situationell prevention, som handlar om att förhindra eller försvåra att brott begås genom att förändra den aktuella platsen eller situationen där brott kan begås, behöver intensifieras. En kombination av tekniska och taktiska åtgärder krävs. Genom att identifiera, förebygga och hantera risker, störningar och skador kan åtgärder sättas in i ett tidigare skede i syfte att på så sätt förebygga fortsätta händelser. För att skapa ökad trygghet krävs ökade insatser från förvaltningen.

Förvaltningen är en viktig del i det stadsövergripande likväl som i det lokala trygghetsarbetet. Genom samverkan med andra förvaltningar och aktörer, god planering och förebyggande åtgärder ska idrottsförvaltningen helt förhindra eller minimera allvarliga konsekvenser för anställda och besökare samt verksamhet, egendom och omgivning, även om en så kallad extraordinär händelse skulle inträffa. Detta sker genom ett aktivt arbete med säkerhetsfrågorna, både centralt och vid anläggningarna samt genom kontinuerliga utbildningsinsatser för personalen i bland annat bemötande för att minimera att situationer leder till hot och våld. Arbetet är, och kommer att vara, prioriterat men också resurskrävande.

Våldsbejakande extremism

Under planeringsperioden kommer idrottsnämnden utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism. I detta ingår att stärka kunskaperna om våldsbejakande extremism bland medarbetarna för att tidigt kunna upptäcka radikaliserings samt utveckla samarbetet med utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna.

Årligen uppdaterar idrottsnämnden den lokala handlingsplanen och stödjer stadsdelsnämnderna i framtagandet av lokal lägesbild. Idrottsförvaltningen ingår i stadsledningskontorets nätverk för lokala samordnare och i arbetet för stadsövergripande riktlinjer vid uthyrning av lokaler.

Program Supporter

Verksamhetens arbetsgrupp följer årligen händelser och utvecklingen inom supporterkulturen både regionalt och nationellt. En återkommande kompetenshöjande insats inom verksamhetsområdet är studieresa till annan stad med utmaningar i arbetet för en positiv supporterkultur.

Klimat och energi

Jordens klimat har alltid förändrats, men mänsklig påverkan har lett till att klimatförändringarna har accelererat under de senaste åren. Omvärldens krav på en hållbar energi- och miljöutveckling har därför ökat kontinuerligt. Idrottsnämnden strävar efter att söka nya alternativ och lösningar för att åstadkomma en hållbar och miljövänlig utveckling för Stockholm.

Energi

Idrottsnämnden är beställare av en del av de energibesparande åtgärderna som fastighetsnämnden gör i befintligt anläggningsbestånd. Idrottsnämndens energiarbete löper kontinuerligt genom en ständig uppföljning av energianvändningen och de planerade satsningarna i form av energiprojekt. Nämndens målsättning med energieffektiviseringen ligger i linje med stadens uppsatta mål i miljöprogrammet som är att minska mängden köpt energi med tio procent. I samarbete med fastighetsnämnden utökas satsningen på energieffektivisering under åren 2020-2023 för att skapa förutsättningar för att nå upp till de uppsatta målen. Satsningen på energieffektivisering föreslås ske i form av energiprojekt med följande inriktningar.

Utökad andel förnyelsebar energi

Förvaltningen planerar att i samarbete med fastighetskontoret anlägga fler solceller och solfångare. Med utvecklingen av lagringsbatterier går det att dimensionera större solcellsanläggningar och därmed öka utnyttjandet av solenergi.

Förvaltningen följer utvecklingen av vindkraft och kommer under de kommande åren även att undersöka möjligheten att anlägga vindkraft vid idrottsanläggningar framför allt vid utebadet och idrottsplatser.

Effektivare energianvändning

För att effektivisera energiförbrukningen är det viktigt att minimera energiförluster och återanvända energin som blir över. I samarbete med fastighetskontoret planerar förvaltningen att initiera nya smarta styrsystem för belysning och ventilation i syfte att endast använda energi efter behov och därmed eliminera energiförluster. Återanvändningen av energin från exempelvis isproduktion och uppvärmning av bassängvatten återfinns också bland de åtgärder som förvaltningen planerat att utveckla tillsammans med fastighetskontoret.

Effektiv teknisk utrustning

Vikten av energieffektivisering har medfört att marknaden idag erbjuder energieffektiva tekniska komponenter och utrustning. I syfte att åstadkomma en minskad energianvändning kommer förvaltningen att föreslå fastighetskontoret att kontinuerligt byta till effektivare teknisk utrustning såsom belysningsarmaturer och värmepumpar.

Kemikalier, avfall och mikroplaster

Hanteringen av avfall och kemikalier är viktiga faktorer för att uppnå stadens miljömål. Under de kommande åren avser idrottsnämnden att i samverkan med fastighetsnämnden och hyresgäster lägga stor vikt vid kemikalie- och avfallshanteringen i idrottsanläggningarna.

I nuläget har 30 procent av stadens idrottsanläggningar sina kemikalier registrerade i stadens centrala register. Målsättningen för idrottsnämnden de kommande åren är att samtliga kemikalier ska vara registrerade i stadens register och att kemikalier som inverkar på miljön eller hälsan ska vara totalt utfasade.

Idrottsnämnden har upprättat avfallsplaner för 40 procent av idrottsanläggningarna. De reste-

rande anläggningarna saknar idag fortfarande förutsättningar för att kunna sortera och återvinna avfallet för att möjliggöra återanvändandet och minska miljöpåverkan. Idrottsnämndens strategi de närmaste tre åren är att etablera en anpassad avfallshantering för varje idrottsanläggning där avfallet kan nyttjas för framställning av biogas (matavfall) samt för produktion av nya produkter (plast och papper).

En annan viktig miljöfråga som är högaktuell är spridningen av mikroplaster. Idrottsnämnden har deltagit aktivt i stadens projekt om att ta fram en handlingsplan för hantering av spridning av mikroplaster. Handlingsplanen innehåller en rad rekommendationer och förbättringsåtgärder som idrottsnämnden kommer att initiera de närmaste åren vid hantering av stadens konstgräsplaner i syfte att minska spridningen av mikroplaster. Bland de planerade åtgärderna kommer nämnden att förse anläggningar med utrustning såsom granulatfällor och borstar för bättre hantering och begränsa spridningen av granulatet.

Transportmedel

Klimatet kräver en omställning av transporter och resor. Idrottsnämnden strävar därför efter en miljöanpassad vägtrafik i Stockholm. Möjlighet att ta sig till och från idrottsnämndens anläggningar med cykel är ett perspektiv som bör finnas med i planeringen. Nämndens fordon utgörs främst av tjänstefordon, men även av en hel del arbetsfordon och maskiner av olika slag. Även om nämndens samtliga tjänstebilar idag är klassade som miljöbilar fortsätter nämndens arbete för att aktivt minska miljöpåverkan vid transporter genom att prioritera användningen av eldrivna tjänstefordon samt att öka andelen förbrukat miljöbränsle när det gäller tjänstefordon som är hybrider. Idrottsnämndens målsättning är att inom de närmaste tre åren, eliminera all användning av fossila bränslen vid transporter som sker med tjänstefordon. Omställningen till fossilbränslefria arbetsfordon och maskiner är svårare och kräver större ekonomiska resurser. Idrottsnämnden ser över alternativa lösningar och håller sig à jour med utvecklingen och undersöker de miljövänliga alternativ som skulle kunna ersätta de fossildrivna fordon och maskiner som används vid idrottsanläggningarna.

Näringslivsfrämjande arbete och näringslivssamverkan

Förvaltningen deltar i stadens införande av projekt VINST (verktyg för inköp i Stockholms stad) som ska leda till att vi gör inköp och upphandlingar på ett gemensamt, smart och effektivt sätt och därmed bidrar till stadens mål om Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv under de kommande åren. Införandet av kategoristyrning, gemensamma arbetssätt och processer kommer även att öka kvaliteten i nämndens upphandlingar och ge effektivare inköpssamordning. Med hjälp av stadens systemstöd blir förvaltningens avtalsförvaltning effektivare och säkrare.

Förvaltningen kommer att verka för ett affärsmässigt och effektivt förhållande till leverantörer och vid upphandlingar strävar nämnden efter mångfald genom att möjliggöra för fler företag av olika storlek att lägga anbud där det bedöms vara möjligt.

Kompetensförsörjning

För att kunna möta förändringar i omvärldens krav och nämndens uppdrag under de kommande åren kommer förvaltningen fortsatt att arbeta strategiskt med kompetensutveckling och successionsplanering. Medelåldern i idrottsförvaltningen är idag 45 år och fördelningen mellan kvinnor och män är 36/64. Andelen av förvaltningens medarbetare som är mellan 60 – 67 år ökar och år 2022 beräknas 19 procent av alla tillsvidareanställda befinna sig i det åldersintervallet. Förvaltningen behöver fortsätta utveckla systematiken vid kunskapsöverföring, introduktioner av nya medarbetare och se till att rekryterande chefer besitter kunskap inom kompetensbaserad rekrytering.

Nya idrottsanläggningar färdigställs över hela staden och på vissa håll rustas befintliga idrottsytor upp och kompletteras med till exempel konstgräsplaner. För att erbjuda stockholmarna hög tillgänglighet under alla årstider och bemanna nya och befintliga anläggningar behöver förvaltningen både anställa fler idrottsplatsarbetare och fortsätta arbetet med resursomfördelningar på olika sätt. Arbetet för att få fler kvinnor att söka utannonserade tjänster som idrottsplatsarbetare fortsätter för att uppnå en mer balanserad könsfördelning inom yrkesgruppen. Det finns även ett kontinuerligt behov av att rekrytera simlärare för att säkra uppdraget att öka simkunnigheten i staden.

Förvaltningen ska erbjuda trygga och säkra anläggningar för både besökare och medarbetare i nämndens verksamheter. Det är därför fortsatt angeläget att upprätthålla en hög kunskapsnivå inom hjärt- och lungräddning, systematiskt brandskyddsarbete respektive vattenlivräddning för medarbetare i simhallarna. Arbetet med att säkra rutiner och stärka kompetensen hos medarbetarna vad gäller hantering av hot- och våldssituationer fortsätter. Här utgör även incidentrapporteringen ett område där kompetensen blir fortsatt viktig att upprätthålla. Fler medarbetare kommer de närmaste åren att utbildas inom teckentolkning och på andra sätt stärka sin kompetens för att ta emot besökare med olika funktionsnedsättningar i inomhusanläggningarna.

Det gedigna arbete med ledarskapsutveckling kopplat till värdegrunds- och varumärkesarbete som förvaltningen bedrivit sedan ett år tillbaka kommer att avspegla sig på olika sätt under de kommande åren. Cheferna är ambassadörer och bärare av arbetet i den fortsatta förankringen tillsammans med medarbetarna. De förvaltningsövergripande insatser som har gjorts inom området service- och bemötande kommer också att fortgå och än mer integreras i det systematiska arbetet i verksamheterna.

Hälsofrämjande arbete

Förvaltningen jobbar medvetet med att ytterligare sänka den relativt låga sjukfrånvaron med tidiga insatser och uppföljning så att alla medarbetare får det individanpassade stöd de behöver för återgång i arbete. Ett aktivt internt hälsofrämjande arbete med bland annat riktade projekt, gemensamma aktivitetsdagar och andra kompetenshöjande aktiviteter för chefer och hälsoinspiratörer fortsätter de kommande åren.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

Nämndens ekonomiska situation påverkas i hög utsträckning av följande faktorer: simhallarnas besöks- och intäktsutveckling, utveckling av intäkterna för planhyror samt investeringar som medför ökade drift- och lokalkostnader.

De senaste åren har simhallarnas intäktsutveckling påverkats av att anläggningar är och har varit stängda för renovering. Under 2018 skedde en uppgång till följd av att Åkeshovs sim- och idrottshall öppnade igen i januari 2018 efter att ha varit stängd för upprustning.

I början av budgetperioden kommer Högdalens sim- och idrottshall samt Forsgrénska badet vara stängda samtidigt för renovering. Eventuellt kan ytterligare avbrott på grund av underhållsarbeten behöva ske i några simhallar under perioden. Ombyggnationerna ökar trycket på övriga simhallar utan att antalet kunder ökar totalt sett.

Under 2020-2022 beräknas flera nya anläggningar tas i drift, vilket kommer medföra driftkostnader under kommande budgetperiod.

Samtidigt som flera nya anläggningar driftsätts under perioden öppnar Högdalens sim- och idrottshall samt Forsgrénska badet åter efter renovering. Sammantaget innebär detta att förvaltningen ser ett behov av en utökad investeringsbudget för maskiner och inventarier under åren 2020-2022.

Från och med 2019 minskade nämndens långsiktiga investeringsplan i kommunfullmäktiges budget till att bara inrymma den del av planerat underhåll som kvarstår hos nämnden efter ändrad gränsdragning gentemot fastighetsnämnden från och med 2017. Tidigare ingick även 2 mnkr avseende friluftsverksamhet i den långsiktiga planen. Förvaltningen ser ett fortsatt behov av friluftsinvesteringar.

Det ökade behovet av investeringsbudget kommer även att medföra ökade kapitalkostnader inom driftbudgeten.

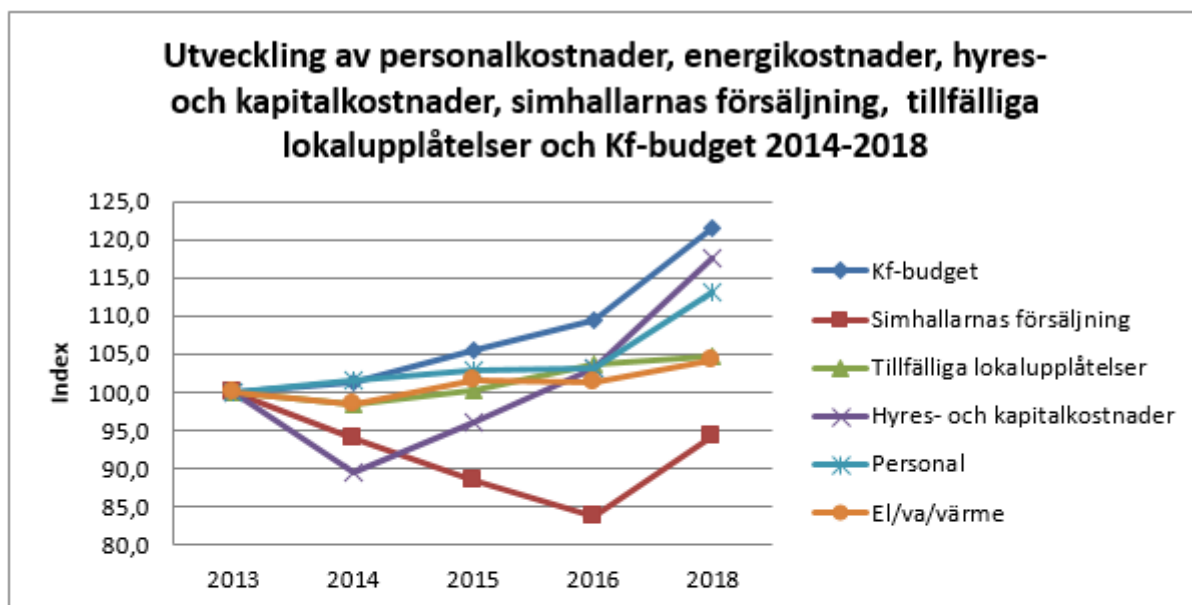
Hyreskostnaderna utgör en väsentlig del av nämndens budget och har därmed stor påverkan på de ekonomiska förutsättningarna. Utvecklingen av hyreskostnaderna påverkas till stor del av den beslutade investeringsvolymen för nybyggnation och upprustning. Nämndens kostnad för hyror beräknas öka med relativt stora belopp under budgetperioden. Därutöver tillkommer även ökade hyreskostnader under budgetperioden för anläggningar som hyrs av andra hyresvärdar än fastighetsnämnden.

Uppdraget kring samplanering innebär att SISAB, fastighetskontoret, utbildningsförvaltningen och idrottsförvaltningen har ett nära samarbete för planering av fullstora hallar. Detta arbete har medfört att vissa projekt överförs från fastighetsnämnden till SISAB, vilket ger idrottsnämnden ökade kostnader för utredningar inom driftbudgeten beroende på att SISAB och fastighetsnämnden hanterar utredningskostnader i tidigt skede olika. Även i det fall det blir aktuellt att bygga anläggningar med extern finansiering kommer det medföra utredningskostnader som belastar nämndens driftbudget initialt. Över tid blir det ingen skillnad eftersom kostnaderna finns även när fastighetsnämnden bygger. Då bokförs det på investeringsbudgeten och belastar därmed driftbudgeten som hyra över byggnadens livslängd.

3.1 Drift

Intäkts- och kostnadsutveckling 2014-2018

Diagrammet och tabellen nedan visar utvecklingen under åren 2014-2018 för personalkostnader, energikostnader, simhallarnas försäljningsintäkter, hyres- och kapitalkostnader och tillfälliga lokalupplåtelser jämfört med kommunfullmäktiges budget.

Mnkr

Intäkt-/kostnadsslag*	2014	2015	2016	2017	2018
Kf-budget	587,8	595,7	619,9	643,8	714,3
Simhallarnas försäljning	149,0	139,8	131,7	124,6	140,4
Tillfällig lokalupplåtelser	98,8	97,1	99,0	102,4	103,5
Hyres- och kapitalkostnader	354,5	317,1	340,0	365,2	416,3
Personal	223,0	226,6	229,6	229,7	252,1
El/va/värme	77,5	76,2	78,8	78,5	80,8

* I simhallarnas försäljning ingår försäljning av årskort, engångskort, rabattkort varor, kurser, simskola m.m. Tillfälliga lokalupplåtelser består mest av planhyror.

Större delen av nämndens nettobudgetökning de senaste åren beror på ökade hyreskostnader och personalkostnader. Ökningen av intäkter för planhyror beror främst på nya idrottshallar. Minskningen av hyreskostnader 2015 jämfört med 2014 beror främst på införandet av komponentredovisning.

Driftbudgetkonsekvenser av pågående och planerade investeringar hos fastighetsnämnden (exklusive hyreskostnader)

Kostnader och intäkter under budgetperioden kommer att öka som en följd av investeringar i nya anläggningar. Under 2019 tas till exempel 4 nya idrottshallar och nya konstgräsplaner i drift. Under budgetperioden 2020-2022 planeras flera anläggningar driftsättas, exempelvis en ny idrottshall, en skridsko- och bandyhall, ett utomhusbad i Järva och en ny konstgräsplan inklusive padel- och tennisbanor. Detta påverkar driftbudgeten relativt mycket. Beräknad till-

kommande årlig nettokostnad avseende anläggningar som driftsätts under perioden 2019-2022 jämfört med nettokostnaden 2019 är cirka 13 mnkr.

Utvecklingen av simhallsintäkterna, som har stor inverkan på nämndens ekonomi, påverkas av pågående ombyggnationer men även av oplanerade åtgärder till följd av allt äldre anläggningar. Ombyggnationerna ökar trycket på övriga simhallar utan att antalet kunder ökar totalt sett. Under den tid sim- och idrottshallarna är stängda för renovering påverkas både intäkter och kostnader. Tabellen nedan visar beräknad effekt på intäkter och kostnader 2020-2022 till följd av Forsgrénsska badet är stängt till och med sommaren 2020 och Högdalens sim- och idrottshall till och med hösten 2020.

Mnkr	Beräknad effekt, ombyggnad		
	2020	2021	2022
Förändring intäkter	-27,2	-4,0	0,0
varav:			
Forsgrénsska	-11,6	-0,5	0,0
Högdalen	-15,6	-3,5	0,0
Förändring kostnader	-15,9	0,0	0,0
varav:			
Forsgrénsska	-4,9	0,0	0,0
Högdalen	-11,0	0,0	0,0
Förändring nettokostnad	11,3	4,0	0,0

Intäkterna för Forsgrénsska badet beräknas minska med 90 procent. Resterande bortfall beräknas öka intäkterna hos andra simhallar. Även kostnaderna för personal, energi och övrigt beräknas minska under tiden för ombyggnad.

Högdalens sim- och idrottshall beräknas vara stängd till och med hösten 2020 för renovering. I nuläget beräknas idrottshallen kunna fortsätta vara öppen under byggnadstiden. Intäkterna för sim- och idrottshallen beräknas minska med 80-85 procent. Resterande bortfall beräknas öka intäkterna hos andra simhallar. Även kostnaderna för personal, energi och övrigt beräknas minska under tiden för ombyggnad.

Under budgetperioden 2019-2021 kommer nämnden ha fortsatt ökade kostnader för Nälsta-badet i och med att det fortsätter att vara överdäckt för att även kunna användas som ersättning vid eventuell upprustning av Vällingby sim- och idrottshall. Intäkterna under somrarna beräknas vara cirka 1,2 mnkr lägre per år under tiden då badet är överdäckt.

I *bilaga 1* redovisas beräknade driftbudgetkonsekvenser av investeringar med mera.

Driftbudgetkonsekvenser av övriga projekt

Samverkans projekt med utbildningsförvaltningen, där idrottsnämnden kommer hyra av SISAB eller fastighetsnämnden.

Uppdraget kring samplanering innebär att SISAB, fastighetskontoret, utbildningsförvaltningen och idrottsförvaltningen har ett nära samarbete för planering av fullstora hallar. Detta arbete har medfört att idrottsnämnden har fattat tre aktuella beslut att hyra från SISAB. Dessa är idrottshallar vid Rödabergsskolan (genomförandebeslut), Årsta fältets skola (inriktningsbeslut) och Dalhagens skola (utredningsbeslut). Den enda av dessa tre som kommer tas i drift under budgetperioden är idrottshallen vid Rödabergsskolan. Att vissa idrottshallar beställs av

SISAB görs på grund av att det totalt sett blir bättre för staden samt att det bedöms medföra en lägre utgift på grund av synergieffekter med skolprojekten.

Totalt mellan 2020 till och med 2029 beräknas 18 idrottshallar tas i drift genom samplanering där idrottsnämnden kommer hyra antingen av SISAB eller av fastighetsnämnden. Troligen kommer hallarna fördelas ganska jämnt mellan dessa båda som ägare enligt nuvarande inriktning.

Baserat på aktuella hallprojekt förväntas inledningsvis ingen större skillnad i hyreskostnad beroende på vem som idrottsnämnden hyr av. Runt 6,5 mnkr är en aktuell uppskattning för en normalhall. Däremot kommer hyreskostnaden sannolikt komma att skilja sig åt totalt sett över fastighetens livslängd på grund av olika hyresmodeller.

Utöver hyreskostnaden beräknas idrottsnämndens tillkommande driftkostnader för en normal idrottshall schablonmässigt till cirka 1,5 mnkr. Även utgiften för inventarier uppskattas till cirka 1,5 mnkr och intäkter från planhyror från föreningar till cirka 0,2 mnkr.

En uppskattad schablonmässig fördelning av hur tiden används av skola respektive idrott är 58 procent respektive 42 procent, variationer kommer att förkomma. Det är viktigt att den tillkommande nettokostnaden för samplanerade hallar finansieras av både skola och idrott utifrån nyttjande/behov.

Idrottshall i ungdomens hus i Rinkeby

Diskussioner förs för närvarande mellan idrottsförvaltningen och Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning om idrottshallen i ungdomens hus i Rinkeby som stadsdelsnämnden ansvarar för idag. Inriktningen är att idrottsnämnden ska ta över ansvaret för hallen och att tillhörande nettobudget för hallen därmed överförs från stadsdelsnämnden till idrottsnämnden. En överenskommelse som reglerar ekonomi med mera finns ännu inte framtagen. Inriktningen är att detta ska behandlas i samband med tertiärrapport 1 2019.

Idrottsförvaltningens tillkommande kostnader från och med hösten 2019 kommer att bestå av hyra till SISAB, personalkostnader, el- och vattenkostnader samt övriga driftkostnader. Intäkterna kommer främst bestå av planhyra från skolor. Vid sidan av detta kommer investeringskostnader tillkomma för inventarier, kortlås, inbrottslarm, IT-installationer med mera. Det är viktigt att en anpassning sker så att hallen kan tillgängliggöras i förvaltningens bokningssystem.

Eventuella projekt med extern finansiering

Under budgetperioden kan det bli aktuellt att idrottsnämnden kommer att hyra anläggningar som byggs med extern finansiering dock finns inga beslut ännu. Exempel på projekt som kan bli aktuella är en idrottsanläggning med flera idrottsytor i Ulvsunda, idrottshall i Liljeholmen (när nuvarande hall som nämnden hyr försvinner) samt en ersättning till Västertorps sim- och idrottshall. Om dessa projekt blir verklighet kommer de få stor inverkan på nämndens nettobudget, men inga uppskattade belopp finns i nuläget.

Utredningskostnader

SISAB och fastighetsnämnden hanterar utredningskostnader i tidigt skede olika. Idrottsnämnden har inte tidigare haft några kostnader för utredningar eftersom de ingått i projekten hos fastighetsnämnden. SISAB fakturerar utredningskostnaderna löpande fram till och med inriktningsbeslut. Det är svårt att uppskatta storleken på utredningskostnaderna som kommer direktfaktureras av SISAB, men uppskattningsvis handlar det om 3-5 mnkr per hall.

Om projekt, där fastighetskontoret påbörjat utredningen, avslutas för att istället byggas av SISAB eller extern finansiär på grund av ändrad inriktning kommer idrottsnämnden faktureras förgävesprojektering, vilket kan vara relativt stora belopp som belastar driftbudgeten även om nerlagd utredning blir till nytta för det nya projektet och minskar utredningskostnaderna där.

I eventuella projekt med extern finansiering, kommer sannolikt en större del av utredningskostnaderna uppstå före inriktningsbeslut för att få fram en välgrundad kravspecifikation och därmed i ett inledande skede bli en driftkostnad för idrottsnämnden. Över tid blir det ingen skillnad eftersom kostnaderna finns även när fastighetsnämnden bygger, då bokförs en större del inom investeringsbudgeten och belastar därmed driftbudgeten som hyra över byggnadens livslängd.

Förvaltningen har inlett ett projekt avseende Västertorps sim- och idrottshall. Initialt uppskattas utredningskostnader för detta projekt om 10-15 mnkr under åren 2020-2021, där kostnader för detaljplaner utgör en stor del, fram till dess ett eventuellt inriktningsbeslut kan fattas. Även under 2022 kommer relativt stora kostnader att uppstå.

Friluftsverksamhet

Av redovisningsmässiga skäl föreslår förvaltningen att 10,8 mnkr överförs från nämndens driftbudget till investeringsbudgeten. Detta borde redan skett i samband med att komponentredovisningen infördes för några år sedan. Ändringen kommer medföra att förvaltningens kapitalkostnader avseende friluftsverksamhet ökar. Samtidigt föreslår förvaltningen att en omslutningsförändring om 0,8 mnkr avseende arrendeintäkter görs inom driftbudgeten 2020 för beräknad intäkt-/kostnadsökning. Detta redovisas i *bilaga 1*.

Under våren 2019 färdigställs det nya konstsnöspåret i Ågesta, vilket från och med hösten 2019 kommer ge ökade drift- och kapitalkostnader.

I kommande avsnitt om investeringar beskrivs önskvärda investeringar inom friluftsområdet som inte kan inrymmas inom den långsiktiga investeringsplanen. Om budgetmedel tillförs kommer driftkostnaderna, framför allt kapitalkostnader, att öka. Detta beskrivs i avsnittet om investeringar.

Idrottsplatser och sportfält

Under de senaste åren har verksamheten på idrottsplatserna och sportfälten utvecklats med fler vinteraktiviteter. Till exempel görs skidspår när det finns snö och på Gärdets sportfält används även snökanoner. Spåren har varit mycket efterfrågade. Detta har medfört ökade driftkostnader och ett ökat maskinbehov. Vid sidan av detta har ett stort antal konstgräsplaner tillkommit.

Många evenemang anordnas på idrottsplatserna. Därutöver bistår även personalen från anläggningarna vid evenemang på andra platser, vilket kan dra stora resurser från ordinarie drift beroende på vilken volym som efterfrågas.

Utvecklingen som beskrivs ovan har medfört att det blir allt svårare för verksamheten att göra rimliga scheman för personalen inom nuvarande budget. Förvaltningens uppfattning är att det krävs budgetförstärkningar för att möta upp verksamhetens utveckling samtidigt som arbetstidslagar med mera måste följas.

Uthyrning av skollokaler

Ett samarbete pågår med utbildningsförvaltningen och SISAB för att tillgängliggöra fler skolidrottshallar för idrottsverksamhet efter skoltid. Under 2018 skedde en stor ökning av uthyrda

timmar vilket medför att kostnaderna ökade. Förvaltningen bedömer att timmarna kommer fortsätta öka 2019 och framåt men mer marginellt, inte i samma omfattning som de senaste åren. I och med att fler hallar blivit tillgängliga och fler kortlås installerats ökar även nämndens kostnader för ambulerande tillsyn inklusive underhålls- och skötselkostnader för kortlåsen.

Från och med 2019 har idrottsnämndens övertagit ansvaret för att ersätta skolorna för uthyrda timmar i övriga skollokaler till exempel klassrum, aulor och matsalar. Samtidigt infördes en ny ersättningsmodell och antalet skolor utökades med sju pilotskolor. Allt detta reglerades i budget 2019, då idrottsnämnden erhöll 3,2 mnkr.

Under 2019 planerar utbildningsnämnden att tillgängliggöra ytterligare 13 skolor, vilket inte ingick i beräkningarna inför budget 2019. De 13 nya skolorna kommer att medföra kostnader för ambulerande tillsyn, timersättning till berörda skolor samt bokning och övrig administration. Den ekonomiska effekten kommande år av den förändrade ersättningsmodellen och av de totalt 20 nya skolorna är mycket osäker och beror på hur stor efterfrågan blir.

IT-kostnader

Förvaltningen ansvarar för ett flertal egna verksamhetssystem och e-tjänster, bland annat Stockholms stads näst största e-tjänst Aktivitetsbokningen. Flera system är verksamhetskritiska.

Förvaltningen är i stort behov av ett nytt boknings- respektive bidragssystem och ingår i ett nationellt projekt, som leds av Sveriges kommuner och landsting, SKL, med cirka 200 deltagande kommuner, med syftet att upphandla ett nytt boknings- respektive bidragssystem 2019. Nya system beräknas kunna införas under 2020 och då generera införandekostnader. Stockholm är en av pilotkommunerna och deltar aktivt i processen.

Uppskattad kostnad för IT-utveckling under åren 2020-2022 kommer att öka jämfört med nivån de senaste åren. Till följd av den utveckling som skett och kommer att ske, som bland annat innebär en övergång från gamla system med låg kostnad till nyare system så kommer även förvaltnings årliga driftkostnader öka med några miljoner kommande år.

Exempel på applikationer som kommer att generera ökade driftkostnader de kommande åren är Kul i stan (för boende på gruppboende), Tillsyn (för ambulerande), ny e-tjänst för båtköhantering, verktyg för schemaläggning, läsplattor för nämnd, WiFi utbyggnad samt utveckling av appar/webbtjänster för personer med funktionsnedsättning.

Hyreskostnader

Huvuddelen av idrottsanläggningarna hyrs från fastighetsnämnden och kostnadsutvecklingen påverkas i hög utsträckning av de investeringar som beslutas för nybyggnation och upprustning av anläggningar samt av fastighetsnämndens kostnader för underhåll och drift. Självkostnadshyror (exklusive Sjöstadshallen) till fastighetsnämnden uppgår i verksamhetsplan 2019 till 350,1 mnkr.

Enligt fastighetskontorets beräkningar ökar idrottsnämndens självkostnadshyror med 54,0 till 404,1 mnkr 2020 och med ytterligare 14,7 mnkr till 418,8 mnkr. Därefter minskar kostnaden med 3,5 mnkr till 415,3 mnkr 2022. Det innebär en sammanlagd ökning av berörda hyror med 65,2 mnkr under budgetperioden. Huvuddelen av ökningen avser ökade kapitalkostnader för nya planerade anläggningar och upprustningar av befintliga anläggningar, som avslutas under perioden. En stor del av den ökade kostnaden avser utomhusbadet på Järva och Forsgrénsska

badet. Tidigare, innan Forsgrénsska badet stängde för upprustning ingick inte badet i självkostnadsmodellen men föreslås nu ingå i den.

För inhyrda anläggningar hos övriga hyresvärdar beräknas normal indexuppräknings. I och med upprustning och renovering av GIH-badet kommer hyreskostnaden totalt att öka med 3,8 mnkr per år och upprustningen beräknas vara klar sommaren 2019. Av denna ökning beräknar idrottsförvaltningen att gymnastik- och idrottshögskolan står för minst 0,6 mnkr då de blir en andrahandshyresgäst. Akademiska Hus har ställt som krav att idrottsnämnden hyr 100 procent av badet istället för 50 procent som innan renoveringen.

Hyresavtalet för Liljeholmshallarna löper ut i mars 2019 och det hyresförslag som idrottsförvaltningen erhållit för perioden april 2019 till och med mars 2023 innebär en ökad årshyra om cirka 1 mnkr jämfört med tidigare.

I oktober 2019 flyttar förvaltningskontoret från Älvsjö till lokaler vid Globen. Vad som ingår i hyresavtalet totalt sett är inte helt jämförbart. Totalt sett beräknas inte lokalkostnaden öka.

Kapitalkostnader

Utvecklingen av nämndens kapitalkostnader, motsvarande den långsiktiga investeringsplanen, redovisas i *bilaga 1*.

Idrottsförvaltningen ser ett behov av en utökad investeringsplan för maskiner, inventarier och friluftsverksamhet som beskrivs under avsnittet om investeringar. En utökning utöver investeringsplanen skulle medföra att kapitalkostnaderna ökar.

3.2 Investeringar

Investeringar inom idrottsnämndens budget

Idrottsnämndens investeringsplan uppgår till 40,8 mnkr år 2020, 23,8 mnkr år 2021 och 21,8 mnkr år 2021.

Det är viktigt för driften av anläggningarna att maskiner och inventarier successivt kan bytas ut. Idrottsnämndens maskinpark är relativt gammal och kostnaderna för reparationer och underhåll är höga. Utöver att kontinuerligt byta ut maskiner och inventarier i befintliga anläggningar tillkommer utrustning i nya anläggningar som till exempel inventarier och skötselmaskiner till specialhall för gymnastik, skridsko- och bandyhall, idrottshallar, simhallar, utomhusbad samt mål till konstgräsplaner. Detta medför att mindre resurser kan läggas på reinvesteringar i det befintliga beståndet.

För att kunna inrymma utbyte av befintliga inventarier och maskiner, ser idrottsförvaltningen ett behov av utökade medel för investeringar till planerade nya anläggningar. Enligt KF-budget uppgår den utökade investeringsplanen till 19,0 mnkr år 2020. Detta behov kvarstår, trots förskjutningar av projekt till 2021 på grund av ökat behov till skridsko- och bandyhallen. År 2021 uppgår den utökade investeringsplanen till 2,0 mnkr enligt KF-budget, Förvaltningen ser ett behov av att den utökade investeringsplanen ökas med 3,0 mnkr från 2,0 mnkr till 5,0 mnkr på grund av förskjutning av projekt från 2020 till 2021. Upptagen förändring ovan, en ökning om totalt 3,0 mnkr jämfört med investeringsplan, skulle innebära att kapitalkostnaderna för inventarier och maskiner ökar totalt med 0,3 mnkr per år.

Som beskrivits tidigare i driftbudgettexten föreslår förvaltningen av redovisningsmässiga skäl att 10,8 mnkr överförs från nämndens driftbudget till investeringsbudgeten. Detta borde redan

skett i samband med att komponentredovisningen infördes för några år sedan. Förändringen kommer medföra ökade årliga kapitalkostnader om cirka 0,5 mnkr. Föreslagen ändring redovisas i *bilaga 1*.

Det utökade behovet av maskiner och inventarier som beskrivs ovan är det behov som förvaltningen ser som mest prioriterat, men utöver detta så finns ett stort behov inom friluftsvksamheten som inte inryms inom den långsiktiga investeringsplanen vid sidan av planerat underhåll.

På grund av miljökrav måste idrottsnämnden inrymma investeringar i latrintömningsstationer för fritidsbåtar på olika strategiska båtområden och ha en strategi för att minimera antalet båtar med giftiga båtottenfärger. Detta krävs för att minska problemet med miljögifter som härstammar från bottenfärger och rengöring av båtar. Det saknas två stycken för att nå lagkravet om totalt tio stationer. Därför finns ett behov om en utökning av investeringsbudgeten om 6,0 mnkr för att kunna anlägga latrintömningsstationer i Ålsten och Ekhagen. Investeringen skulle innebära ökade kapitalkostnader om cirka 0,5 mnkr per år.

Vid sidan av latrintömningsstationer anser förvaltningen att det mest prioriterade behovet inom friluftsvksamheten avser Ågesta konstsnöspår. Nuvarande projekt har dimensionerat teknik och byggnader så att en etappvis förlängning är möjlig från 2 km till 5 km. Intresset för längdskidåkning ökar och för att möjliggöra för fler att få tillgång till motions- och skidspår finns det behov av att bygga ut konstsnöspåret. Det är nödvändigt att bygga ett garage till pistmaskinen som idag måste stå oskyddad. År 2020 skulle ett pistmaskinsgarage kunna anläggas till en beräknad utgift om 4,3 mnkr och år 2021 skulle en förlängning av spåret till totalt 4 km kunna genomföras till en beräknad utgift om 33,5 mnkr. Föreslagna investeringar skulle innebära ökade kapitalkostnader om cirka 0,2 mnkr respektive 1,5 mnkr per år.

Som beskrivits i verksamhetstexten erbjuder Stockholm goda förutsättningar för friluftsliv, vilket är mycket uppskattat av invånarna och intresset växer. Investeringsmöjligheterna inom friluftsvksamheten är stora och önskvärda. Utöver ovan beskrivna projekt finns ett behov av till exempel ytterligare utveckling av Ågestas spår och roddbana, utveckling av spårerna med mera vid Nackareservatet, upprustning och utveckling av ridstigar, återställande av strandbad vid Söderbysjön, anlägga ytterligare en kanotbrygga vid Magelungen, investeringar vid Högdalstoppen för skateboard, rullskidor med mera samt nyinvesteringar i allmänna hamnar. Totalt beräknad investeringsutgift för beskrivet behov uppgår till cirka 170-180 mnkr. Av dessa ser förvaltningen vissa projekt som särskilt prioriterade. Beräknad investeringsutgift för dessa prioriterade projekt uppgår till cirka 30-40 mnkr. De största utgifterna avser Ågesta och Nackareservatet.

Investeringar inom fastighetsnämndens budget

Budgeten för idrottsanläggningar innehåller både nyinvesteringar och reinvesteringar. Förvaltningarna samplanerar investeringarna men idrottsnämnden prioriterar nyinvesteringar och fastighetsnämnden prioriterar reinvesteringar. Fastighetskontoret och idrottsförvaltningen har sett över principerna för uppdelningen mellan reinvesteringar och nyinvesteringar. För ett rationellt arbetssätt kan andelen ny- respektive reinvesteringar av den totala investeringsbudgeten variera över åren men den genomsnittliga fördelningen bör vara ungefär likvärdig över en längre tidsperiod.

Idrottsnämnden deltar aktivt i stadsplaneringen för att i tidigt skede vara med och utveckla ytor för idrott och motion. Fastighetskontoret och idrottsförvaltningen konstaterar att både be-

huvet av nyinvesteringar i takt med att staden växer och reinvesteringar i befintliga anläggningar är mycket stort.

Nedanstående tabell visar långsiktig investeringsplan sam utökad investeringsplan för idrottsinvesteringar (KF-budget respektive prognos).

Investeringsplan (mnkr)	KF-budget 2020	Prognos 2020	KF-budget 2021	Prognos 2021	KF-budget 2022	Prognos 2022
Långsiktig investeringsplan	340,0	340,0	340,0	340,0	340,0	340,0
Utökad investeringsplan	98,0	217,7	165,0	308,9	165,0	304,2
- varav Vårbergs IP, multihall	68,0	65,5	135,0	130,0	135,0	130,0
- varav ersättningsinvesteringar	30,0	98,7	30,0	162,9	30,0	174,2
Budgetnedrullning ersättningsinvest.		- 66,2		- 127,9		- 139,2

I den utökade investeringsplanen redovisas ersättningsinvesteringar. Dessa uppstår till följd av att en befintlig anläggning står på mark som avses exploateras. För att fortsatt möta behovet av idrottsanläggningar behöver befintliga anläggningar ersättas. Planerade ersättningsinvesteringar redovisas i *bilaga 3*.

Förvaltningens utgångspunkt i underlag för budget 2020 är Vision 2040 och de angivna, fokusområdena och stadsutvecklingsområdena i den nya översiktsplanen för Stockholm. Även utbildningsförvaltningens planering för utbyggnad av nya skolor är en viktig utgångspunkt för samlokalisering av skolor och idrottshallar.

Förvaltningens ambition är att förutsättningarna ska vara så jämlika som möjligt när det gäller tillgången och närheten till idrottsanläggningar i stadens olika delar. Nya anläggningar ska fördelas både i stadsutvecklingsområden men också i äldre stadsdelar där det råder brist på anläggningar. Investeringsplanen utgår från de prioriterade grupperna i det idrottspolitiska programmet, prognostiserad befolkningsutveckling inom den prioriterade åldersgruppen 7-20 år, nuvarande utbud av idrottsanläggningar, idrottsrörelsens behov baserat på stadens fördelningsnycklar, socioekonomiska skillnader mellan stadsdelsområden och stockholmarnas önskemål om idrottsanläggningar.

De främsta behoven av nya idrottsanläggningar utgörs av fullstora idrottshallar, ishallar, simhallar och konstgräs fotbollsplaner. Det finns också många önskemål om fler spontanidrottsytor och specialanläggningar i staden bland annat teknikhallar för friidrott och fotboll. Därutöver finns det ett stort upprustningsbehov av befintliga idrottsanläggningar och då främst av sim- och idrottshallarna och ishallarna. Vad gäller simhallarna så står staden inför stora upprustningsbehov av bland annat Eriksdalsbadet, Vällingby sim- och idrottshall, Tensta sim- och idrottshall och Husbybadet.

Den fortsatta utredningen om ishallen på Zinkensdamms IP visade på så stora brister i konstruktionen att den behöver rivas. I ett första skede har en stor del av den tidigare verksamheten på Zinkensdamm förlagts till uterinken på Kärrtorps IP som ska byggas över med ett tält, men det är en kortsiktig lösning. En ersättning för Zinkensdamms ishall behöver uppföras på Zinkensdamms IP eller annan plats i staden. Även ishallen på Sättra IP är i dåligt skick och mycket kostsam att renovera.

Exempel på projekt som inryms inom den långsiktiga planen är upprustning av Brännkyrkahallen och Högdalens- sim och idrottshall, ny idrottshall på Nytorpsgårde och Bolidenplan, utveckling av Kristinebergs IP, investeringar inom Mälarhöjdens IP samt skridsko- och bandyhall. I *bilaga 3* redovisas fastighetsnämndens investeringsbilaga, vilket är ett bruttolista över önskvärda projekt. Bilagan inkluderar därmed både projekt som inryms inom investeringsplanen och projekt som inte kan inrymmas.

För de nyinvesteringsprojekt som ingår inom ram 2020-2022 visar jämställdhetsberäkning på cirka 56/44, till pojkar/mäns favör. Flera idrottshallsprojekt inom ram har en relativt hög andel flickor/kvinnor samtidigt som bollplaner samt skridsko- och bandyhall bidrar till en högre andel pojkar/män.

Förvaltningarna bedömer att budgetramarna för den långsiktiga investeringsplanen inte kommer att klara behoven. För kunna fortsätta planera anläggningar i takt med staden växer och för att inte behöva stänga befintliga anläggningar är behovet av en större investeringsram mycket stort.

Projekt som inte kunnat inrymmas inom den långsiktiga planen är exempelvis ny ishall på Zinkensdamms IP respektive Sätra IP, ny idrottshall på Kristinebergshöjden, rollerderby bana, BMX-bana vid Högdalstopparna, idrottshall på Skarpnäcks BP, sim- och idrottshall på Skarpnäcksfältet samt ny idrottshall i slakhusområdet. Därutöver har flera upprustningsprojekt inte kunna inrymmas till exempel Husbybadet, Vällingby sim- och idrottshall, Nytorpsbadet och Eriksdalsbadet.

Inom den utökade investeringsplanen återfinns i huvudsak ersättningsinvesteringar. Ersättningsinvesteringar uppstår till följd av att en befintlig anläggning står på mark som avses exploateras. För att fortsatt möta behovet av idrottsanläggningar behöver befintliga anläggningar ersättas.

Behov av ersättningsmedel för perioden redovisas i nedanstående tabell. I *bilaga 4* redovisas aktuella ersättningsinvesteringar med kommentarer.

Utökad plan, prognos	2020	2021	2022	2023	2024	2025
7742 - Värbergs IP, Multihall	65,5	130,0	130,0	77,0	0,0	-
Ersättningsinvesteringar						
ER Nytorps gårde, 11-spels konstgräsplan, evakuering från Harr	17,0	-	-	-	-	-
ER Bromstens IP Konstgräs och friidrott	1,0	30,0	-	-	-	-
ER Ängby Södra BP, servicebyggnad	7,4	4,0	0,0	-	-	-
ER Stadshagen: 7+11-spelsplan i Stadshagen	2,5	6,6	65,0	110,0	57,0	0,0
ER Johannedals BP, flytt av bollplan	0,5	0,5	15,0	-	-	-
ER Hammarbyhöjdens IP - flytt av konstgräs och servicebyggnad	17,5	3,0	35,0	43,0	0,0	-
Enskede IP konstgräsplan på garage 80 p-pl, förb f multihall	1,8	1,5	15,0	20,0	-	-
ER Bandhagshallen utrymningsvägar pga explo projekt	-	5,0	-	-	-	-
ER Solhems BP Konstgräs	-	15,0	-	-	-	-
ER Järva Ip, ers för baseball- och softballplan	0,9	6,0	6,0	-	-	-
ER Riksby, ny konstgräsplan	-	-	-	0,5	3,0	3,0
ER Kristinebergs IP förändringar pga ny detaljplan	1,0	20,0	17,0	-	-	-
ER Gubbängen 1:1 Gubbängsfältet sportfält	35,0	38,8	-	-	-	-
ER Kristinebergshöjden, områdeslag från S-hagen	10,2	14,5	5,0	0,0	-	-
ER Stadshagen: 11-spelsplan o WC i Fredhäll	4,0	18,0	16,2	0,0	0,0	-
Summa totalt	164,2	292,9	304,2	250,5	60,0	3,0

4 Övriga redovisningar

5 Lokalförsörjningsplan

Stockholm ska fortsätta utvecklingen mot en levande, inkluderande, öppen och modern idrotts- och evenemangsstad. Målet med lokalförsörjningsplanen är att använda stadens resurser på bästa sätt. Så långt det är möjligt ska lokaler för idrott samnyttjas med andra verksamheter så som skolidrott. Lokalförsörjningsplanen är ett verktyg för att staden ska kunna planera det långsiktiga behovet av lokaler. Den ska ge en samlad bild av stadens lokalförsörjning och utgör ett viktigt led i arbetet med att uppnå ett effektivt resursutnyttjande. Stadens investeringar i nybyggnation görs för att lösa långsiktiga behov som inte kan tillgodoses inom befintligt bestånd.

5.1 Inledning

Idrottsnämnden hyr majoriteten av alla idrottsanläggningar av fastighetsnämnden men har även hyresavtal med andra fastighetsägare, bland andra Förvaltnings AB Lunden, Rikspolisstyrelsen, Micasa Fastigheter i Stockholm AB och Akademiska Hus.

5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler

Stockholm är en av de snabbast växande regionerna i Europa. Redan år 2020 beräknas Stockholm vara en miljonstad. Ett växande Stockholm innebär att det redan stora trycket på befintliga idrottsanläggningar ökar kraftigt. Efterfrågan på tider överstiger redan idag tillgången och det behövs nya idrottsanläggningar i såväl förtätade gamla bostadsområden som i nya bostadsområden runt om i Stockholm. Nämndens utgångspunkt i detta arbete är Vision 2040 samt stadens översiktsplan. Utbildningsnämndens planering för utbyggnad av nya skolor är också en viktig utgångspunkt för samlokalisering av skolor och idrottshallar. Fler idrotter tenderar att bli åretruntsporter, vilket innebär att inomhusanläggningar för vissa idrotter behöver uppföras. Efterfrågan av tider i fullstora idrottshallar från idrotter som tidigare huvudsakligen betraktats som utesporter har ökat under senare år. Efterfrågan av fler spontanidrottsanläggningar är också stor framför allt från de som inte är föreningsaktiva men även från föreningslivet. Dansbanor, parkouranläggningar, padeltennisbanor, beachvolleybollplaner, konstfrusna isbanor, utegym och hinderbanor är exempel på sådana anläggningar som efterfrågas. En särskilt prioriterad fråga för staden de kommande åren är trygghet och säkerhet. Ett sätt att förbättra tryggheten och säkerheten är att öppna upp idrottsplatser och bollplaner genom att komplettera traditionella verksamhetsytor med ytor för spontanidrott. Genom riktade åtgärder i den fysiska miljön för spontan aktivitet kan nämnden bidra till inte bara tryggare anläggningar utan också mer attraktiva, funktionella och jämställda utemiljöer. Satsningar på spontanidrott innebär att idrottsplatserna kan användas mer än idag och bidra till att skapa aktiviteter för alla. Nyligen genomförda projekt på aktivitetsytor i Rågsved och Husby är goda exempel.

Tabellen nedan redovisar idrottsnämndens anläggningar till och med utgången av 2018 och behov av nya anläggningar fram till år 2025 respektive 2030 i förhållande till prognostiserad befolkningsökning för att kunna erbjuda samma tillgänglighet och utbud som idag. I kolum-

nerna redovisas antalet anläggningar som finns upptagna i nämndens budgetunderlag för 2020. I tabellen saknas specialanläggningar och anläggningar för spontanidrott.

Anläggnings- typ	Antal an- läggningar 2018	Behov 2025*)	Behov 2025- 2030*)	I investeringsplanen för 2019-2025 och planerade inhyrningar	Inner- staden	Söderort	Västerort
Konstgräsplaner	102	10	3	14	1	9	4
Idrottshallar (fullstora, 20x40 meter)	22	20	2	14	3	8	3
Idrottshallar (ej fullstora, minst 16x28meter)	30						
Simhallar	17	5	0	0	0	0	0
Ishallar	9	5	1	3	0	3	0
Friidrott	15	6	0	3	0	1	2
*) Behovet är beräknat efter befolkningsökning av barn och ungdom mellan 7-20 år mellan 2018-2025 respektive 2025-2030. Befolkningsprognos 2018 ligger till grund.							

I bilaga 2 redovisas behov av och planerade idrottsanläggningar för åren 2019-2040 för respektive stadsdelsområde. Föreningslivet efterfrågar fler specialanläggningar som till exempel teknikhallar för friidrott och fotboll, en rollerderbyanläggning, en BMX-bana, en rackethall och cricketplaner. Vidare ställer olika nationella idrottsförbund allt högre krav på hur anläggningar ska vara utformade för att vara godkända för elitspel.

I samband med att stadens befolkning växer och nya stadsdelar tillkommer måste även nya idrottsanläggningar anläggas inom dessa områden för att stadens invånare ska ges så rättvisa förutsättningar som möjligt. Nya anläggningar kan även behöva tillkomma i äldre stadsdelar där det råder brist på anläggningar. Fullstora idrottshallar är en anläggningstyp som det råder stor brist på och som efterfrågas av såväl föreningsliv som skolor. Det finns behov av att uppföra flera idrottshallar med geografisk spridning. Alla idrottsnämndens planerade idrottshallar sker i samverkan med utbildningsnämndens planering av nya skolor.

För att Stockholm ska fortsätta utvecklingen mot en levande, inkluderande, öppen och modern idrotts- och evenemangsstad präglad av ett rikt, brett och varierat idrottsliv samt för att säkerställa idrottshallar till stadens skolor så måste investeringsramen ges utökade medel. I underlag till budget ryms inte angelägna projekt som Slakthusområdets idrottshall och idrottshallar på Kristinebergshöjden samt Skarpnäcksfältets sim- och idrottshall och Årstafältets sim och idrottshall inom ram. På lite längre sikt saknas det också medel för att kunna bygga en idrottshall i Spångadalen och på lite längre sikt för uppförandet av idrottshallar inom Älvsjöprogrammet, en idrottshall i Kista, en idrottshall i Stora Sköndal och ny simhall samt idrottshallar i Frihamnens/Loudden. Av planerade samverkansprojekt ska redan nio projekt fram till 2030 genomföras av SISAB, se mer om samverkansprojekt under rubriken övrigt nedan.

5.3 Kapacitetsbeskrivning

Det råder stor kapacitetsbrist på idrottsanläggningar. Staden förfogar över stora lokalresurser som används så effektivt som möjligt. Inom flera områden samordnar idrottsförvaltningen det gemensamma nyttjandet av lokaler med stadsdelsförvaltningar, utbildningsförvaltningen och kulturförvaltningen. Efterfrågan från idrottsföreningarna varierar beroende på de förutsättningar som finns i respektive idrottshall eller gymnastiksal. Nyttjandegraden är mycket hög i idrottshallarna men varierar i de mindre skolgymnastiksalarna.

Nyttjandegraden för konstgräsfotbollsplanerna är också mycket hög. Planerna används maximalt, av skolorna under dagtid och av föreningslivet under kvällar och helger. Fotbollsspel på konstgräsplanerna förekommer året runt när vädret tillåter. Över ett dussin fotbollsplaner snöröjs under vintertid. Stadens ishallar används även de maximalt under föreningstid.

Förvaltningen bedömer att tillgången på lokaler för närvarande är för låg i förhållande till befolkningstillväxt och efterfrågan när det gäller ishallar och fullstora idrottshallar. Till viss mån är tillgången på konstgräsfotbollsplaner inte heller i paritet med efterfrågan. Staden kan för närvarande inte heller tillfredsställa tillgodose den efterfrågan som finns på olika specialhallar, fotboll och friidrott och under de närmaste åren kommer det att råda stor kapacitetsbrist på bassängtider då flera av de större simhallarna behöver genomgå omfattande renoveringar. Det är därför ännu mer angeläget att kunna påbörja de planerade sim- och idrottshallarna på Årstafältet och Skarpnäcksfältet för att avlasta befintligt simhallsbestånd.

5.4 Förändringar i lokalbeståndet

Förvaltningen föreslår i budgetunderlaget för 2020-2022 att staden fortsatt satsar på att bygga fler fullstora idrottshallar. Under 2019 färdigställs den nya dubbelidrottshallen i Kämpetorp, en idrottshall vid Västberga IP och en idrottshall i Hjorthagen. Dessutom kommer den nya gymnastikhallen i Mälarhöjden stå färdig och uppförandet av en skridsko- och bandyhall i Gubbängen fortsätta. Till 2025 ska ytterligare idrottshallar färdigställas på Dalhagens BP, Vårbergs IP, Rödabergsskolan och Årstafältet. Budgetunderlaget innehåller även ett utomhusbad på Järva, en rollerderbyanläggning och nya konstgräsplaner.

Ett antal simhallar är under renovering eller planeras för renovering. GIH-badet är stängt till 2020, då fastighetsägaren Akademiska Hus har renoverat klart badet. Idrottsnämnden fortsätter att hyra badet efter renoveringen. Forsgrénsska badet är stängt för renovering och planeras öppna under 2021. Högdalens sim- och idrottshall har också stängt under cirka två år för renovering.

Idrottsnämnden har vid ett antal tillfällen godkänt att idrottsmark har exploaterats för bostadsändamål i enlighet med stadens principer för ersättningsinvesteringar. Exploatering av idrottsmark har bidragit till att bostäder har kunnat byggas och befintligt anläggningsutbud kvalitetsmässigt har kunnat utvecklas utan att nyttjandet har minskat, vilket inneburit en optimal användning av stadens mark. Grundläggande vid ianspråktagande av idrottsmark eller idrottsanläggningar för exempelvis bostadsbyggande är att exploateringsprojektet ska kunna bära kostnaderna men att ersättningsinvesteringen sedan prövas och prioriteras i den ordinarie budgetprocessen. Exploatering av idrottsmark har inneburit att anläggningsbeståndet har förändrats, och den utvecklingen väntas fortsätta kommande år förutsatt att ekonomiska förutsättningar finns. Bland annat planeras för en flytt av rugbyplanerna på Årstafältet till Gubbängens sport-

fält och en ombyggnad av Stadshagens IP på grund av exploatering. Det är komplicerat att söka ersättningsmedel när exploateringskontoret inte kan inrymma ersättningen i sina kalkyler. När Hästhagens BP ska exploateras har ersättning för konstgräs på Kvickentorps BP inte kunnat inrymmas. Detsamma gäller exploateringen av Rågsveds Västra BP som planerades ersättas med konstgräs på Högdalens BP. Eftersom båda projekten är angelägna vill idrottsförvaltningen och fastighetskontoret därför inrymma bägge projekten inom ordinarie budgetram. De konstgräsplaner som ofta blir föremål för exploateringsprojekt är viktiga att försöka bevara eftersom det blir allt svårare att finna mark för nya bollplaner i takt med att staden växer, särskilt 11-spelsplaner. Det finns ett stort behov av att kunna lägga konstgräs på befintliga grusplaner i framtiden.

5.5 Kostnadsutveckling

Nämndens totala hyreskostnader för anläggningar och förvaltningskontor uppgår till 408,5 mnkr i verksamhetsplan 2019. I tabellen nedan redovisas beräknade förändringar av hyreskostnaderna under åren 2019-2022.

<i>mnkr</i>	2019	2020	2021	2022
Hyra fastighetskontoret	355,5	395,0	414,6	411,8
Övriga förhyrda anläggningar	48,4	51,0	54,8	58,6
Förvaltningskontor	4,6	4,4	4,4	4,4
Summa lokalkostnader	408,5	450,4	473,8	474,8
<i>Förändring jämfört med 2018</i>		<i>41,9</i>	<i>65,3</i>	<i>66,3</i>

Ökningen av hyreskostnaderna består främst av hyror till fastighetsnämnden där främst förändringar i kapitalkostnader för pågående och planerade investeringar ger årliga hyreshöjningar. I Forsgréniska badet pågår renovering och under den tiden betalar inte förvaltningen någon hyra. Hyreskostnaden (helår) för Forsgréniska badet beräknas uppgå till 23,0 mnkr per år när det öppnar igen hösten 2020. Hyrorna till fastighetsnämnden beräknas öka med 56,3 mnkr totalt mellan åren 2019 och 2022.

GIH-badet renoveras fram till sommaren 2019 och under den tiden kommer förvaltningen inte betala någon hyra. När badet öppnar igen hösten 2019 kommer hyreskostnaden öka med 3,9 mnkr för ett helår, jämfört med före renoveringen. Gymnastik- och idrottshögskolan beräknas stå för 0,6 mnkr av den ökade hyreskostnaden genom andrahandsinhyrning från idrottsnämnden.

Hyresavtalet för Liljeholmshallarna löper ut i mars 2019 och det hyresförslag som idrottsförvaltningen erhållit för perioden april 2019 till och med mars 2023 innebär en ökad årshyra om cirka 1 mnkr jämfört med tidigare.

Från och med hösten 2021 ingår hyra för idrottshall i Rödabergsskolan, där helårshyran första året beräknas uppgå till 7,6 mnkr (inklusive ett tillägg första året om 1,1 mnkr).

När det gäller Liljeholmshallarna har hyresvärden aviserat om en hyresökning med cirka 4,0 mnkr, men på grund av osäkerhet om förvaltningen avser att förlänga avtalet, är inte hyresökningen medräknad i budgetunderlaget.

I oktober 2019 flyttar förvaltningskontoret från Älvsjö till lokaler vid Globen. Vad som ingår i

hyresavtalet totalt sett är inte helt jämförbart. Totalt sett beräknas inte lokalkostnaden öka, hyreskostnaden beräknas minska marginellt.

För övriga inhyrda lokaler beräknas inga förändringar utöver normal prisutveckling.

5.6 Effektiviseringsmöjligheter

Tillsammans med fastighetskontoret fortsätter idrottsförvaltningen att utveckla de gemensamma processerna för investeringar.

Samverkan pågår mellan idrottsförvaltningen och utbildningsförvaltningen vid planering inför uppförandet av nya idrottshallar och skolor. Om idrottshallen ligger i anslutning till en skola hyrs lokalerna ut samtliga tider, av skolan på dagarna och av föreningslivet under kvällar och helger. Samverkan pågår även med utbildningsförvaltningen kring skolgårdsmiljön och ett ökat användande av skolgymnastiksal. En investeringsmodell prövas där SISAB vid tillbyggnad eller byggnation av en ny skola kan bygga fullstora idrottshallar som idrottsnämnden sedan hyr av SISAB.

Staden lägger stora resurser på att erbjuda stockholmarna ett brett utbud av idrottsanläggningar. Det är därför viktigt att uppnå en så hög nyttjandegrad som möjligt i dessa anläggningar. Idrottsförvaltningen kontrollerar kontinuerligt nyttjandet av anläggningarna och föreslår lämpliga åtgärder för att öka nyttjandegraden om den visar sig vara låg någonstans på vissa tider.

Arbetet med energieffektiviseringar i stadens idrottsanläggningar fortsätter i enlighet med idrottsnämndens energiplan.

Sedan 2012 ligger förvaltningskontoret i Älvsjö. Förvaltningskontoret är på 2 361 kvm med cirka 112 arbetsplatser inklusive konferensrum. Hyreskostnad, exklusive garage, inklusive gemensamma utrymmen per arbetsplats uppgår till cirka 40 tkr 2018. Ett av kontorsrummen hyrs ut till Älvsjö stadsdelsförvaltning. I oktober 2019 kommer förvaltningskontoret att flytta till nya lokaler i Palmfelt Center vid Globen. Lokalerna i Palmfelt Center är mycket mer yteffektiva än lokalerna i Älvsjö, vilket innebär att kostnaderna inte beräknas öka. Därutöver finns det mer samordningsvinster eftersom förvaltningen kommer ha möjlighet att köpa vissa servicefunktioner, som inte är möjligt i nuvarande lokaler i Älvsjö. Utöver förvaltningskontoret finns det administrativa lokaler integrerade i en del av idrottsanläggningarna.

5.7 Övrigt

Samverkansprojekt om idrottsbehov

Uppdraget kring samplanering innebär att SISAB, fastighetsnämnden, utbildningsnämnden och idrottsnämnden har ett nära samarbete för planering av fullstora idrottshallar.

Samplanering innebär för utbildningsnämndens del att hyresavtal säkerställer förfoganderätten dagtid och ett åtagande av den verkliga kostnaden, och inte enbart den timhyra som är aktuell vid timbokning av idrottsnämndens anläggningar. På så sätt säkerställs en skolas tillgång till idrott när exempelvis en skola byggs utan egen idrottsbyggnad. För idrottsnämndens del innebär det en säkerställd hyresintäkt samt att inhyrningar i annans fastighet möjliggörs, exempelvis hos SISAB. För utbildningsnämnden innebär den ökade säkerheten en ökad kostnad i relation till sedvanlig timhyra. Beslut om samplanering tas i respektive nämnds genomföran-

debeslut. I samplaneringen uppstår ibland problem med att idrottsbehovet och skolbehovet inte matchar varandra i tid och det är en fråga som förvaltningarna kontinuerligt arbetar med. För att klara behovet av skolplatser kan tidsplanen för idrottshallar behöva anpassas efter utbildningsnämndens tidsplan för nya skolor.

Idrottshallar som i nuläget anses aktuella för samplanering redovisas i nedanstående tabell per stadsdelsnämndsområde.

Samverkansprojekt	År	Kommentar	Fastighetsägare
Bromma			
Alviks strand	2030	Ny skola	SISAB
Valsverket/Gjutmästaren	2030	Ny skola	
Riksby	2030	Ny skola	SISAB
Enskede-Årsta-Vantör			
Steningeparken	2024	Ny skola, detaljplanarbete pågår	FSK
Slakthusområdet	2024	Ny skola, nytt gymnasium (utanför ram), programarbete	FSK
Årstafältet	2025	Ny skola, detaljplanearbete pågår	SISAB
Årstafältet/Östberga	2025	Ny sim- och idrottshall, ny skola, programarbete	FSK
Skanskvarnsskolan	2024	Ombyggnad skola	SISAB
Farsta			
Stora sköndal	2026	Ny skola	FSK/SISAB
Hässelby-Vällingby			
Björnbodaskolan	2025	Ny skola	SISAB
Kungsholmen			
Kristinebergshöjden	2022	Ev samverkan med grund- och gymnasieskolor inom stadsdelen	FSK/SISAB
Norrmalm			
Rödabergsskolan (pilotprojekt)	2021	Förslagshandlingsskede	SISAB
Hagastaden/Bellevueparken	2026	Ny skola	SISAB
Rinkeby-Kista			
Kista	2031	Ny skola	FSK/SISAB
Dalhagen	2025	Ny skola	SISAB
Skarpnäck			
Skarpnäcks BP/Skarpnäcks skola	2023 alt 2027	Ev. samverkan för Skarpnäcks skola, befintlig skola måste lösa idrott fram 2027.	FSK/SISAB

Samverkansprojekt	År	Kommentar	Fastighetsägare
Nytorps gärde	2024	Hammarbyskolan. Detaljplanearbete har startat	FSK
Spånga-Tensta			
Spångadalen	2027	Ny skola	FSK/SISAB
Bromstensstaden	2025	Ny skola	SISAB
Södermalm			
Henriksdalshamnen	2031	Ny skola	FSK/SISAB
Älvsjö			
Kämpetorpsskolan	2019	Genomförandeskede, utbyggd skola.	FSK
Älvsjöprogrammet	2040	Två nya skolor	FSK/SISAB
Östermalm			
Hjorthagshallen	2019	Genomförandeskede	FSK
Frihamnen/Loudden	2028	Ny sim- och idrottshall, ny skola	FSK
Frihamnen/Loudden	2026	Ny skola	FSK/SISAB
Skärholmen			
Vårbergs IP etapp 2	2023	Ev. samordningsprojekt	FSK

Externa inhyrningar

Mot bakgrund av stadens utmaningar med en växande befolkning och ett expansivt Stockholm med minskad tillgång på mark kan flera lösningar med privat finansiering vara nödvändiga. En idrottsanläggning med plats för fler olika typer av inomhusidrotter kan förläggas till det före detta ölbryggeriet i Ulvsunda. Diskussioner pågår med S:t Erik Markutveckling AB om ett inhyrningsavtal i den tidigare tapphallen innan fastigheten eventuellt avyttras. Nämnden hyr redan idag Liljeholmshallarna av en privat fastighetsägare. När området kring Liljeholmen utvecklas är det viktigt att hallarna får vara kvar eller att de ersätts inom närområdet. Besöksstrycket på Liljeholmshallarna är stort både dagtid och kvällstid. Det kan också bli aktuellt att en privat aktör bygger ny ishall i Storängsbotten som kan tillgodose ett behov och en efterfrågan för hela norra innerstan. Flera av stadens simhallar behöver renoveras och moderniseras de närmaste åren. Västertorps sim- och idrottshall är en av de ålderstigna anläggningarna som är i behov av upprustning. För att undvika evakuering av verksamheten under byggtiden kan det prövas att bygga en ny anläggning med extern finansiering innan befintlig anläggning rivs.

Bilagor

Bilaga 1: SLK-blanketter, IdN 2020-2022

Bilaga 2: Behov av och planerade idrottsanläggningar under åren 2019-2040

Bilaga 3: Fastighetsnämndens investeringsbilaga

Bilaga 4: Ersättningsinvesteringar FN